

Participatieplan

Uitwerking zoekgebied windenergie Noordzeekanaalgebied

Datum: 25-09-2023

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Rollen en verantwoordelijkheden	4
1.2	Relatie met het Zaans Participatieprotocol	4
2	Doel van de participatie	5
3	Reikwijdte en kaders participatieplan	5
3.1	Reikwijdte	5
3.2	Kaders	6
3.3	Planning	8
4	Wie zijn de deelnemers van het participatieproces?	8
5	Onderwerpen in het proces en de mate van invloed	9
6	Participatiemomenten	10
7	Communicatie	11

1 Inleiding

Dit participatieplan beschrijft de doelen, de kaders en de manier waarop we de participatie rondom de uitwerking van het zoekgebied windenergie langs het Noordzeekanaal willen vormgeven. In het participatieplan zijn we duidelijk over op welke manier, op welk moment, op welk niveau en over welke onderwerpen meegepraat kan worden. We geven per onderwerp aan of we de omgeving hierover informeren, raadplegen (bijvoorbeeld als we vragen of de informatie compleet is) of om advies vragen. Daarbij zijn we telkens duidelijk over het doel van de participatie: het in beeld brengen van de belangen, zodat de gemeenteraad een afgewogen besluit kan nemen. We geven in het participatieplan ook aan hoe we terugkoppelen en belanghebbenden op de hoogte houden.

Het project – uitwerking van het zoekgebied met spelregels

Gemeente Zaanstad heeft in de Regionale Energie Strategie een zoekgebied voor windenergie opgenomen. Bij het aanwijzen van het zoekgebied heeft de gemeenteraad aangegeven dat de precieze haalbaarheid, wenselijkheid en invulling van het zoekgebied nog niet vastliggen en afhankelijk is van de uitwerking. Dit participatieplan gaat over die uitwerking. De uitwerking van het zoekgebied willen we vormgeven aan de hand van onderzoek naar potentiële locaties, onderzoek naar de effecten als op deze locaties turbines worden gebouwd en door spelregels op te stellen. De spelregels gaan over de voorwaarden waaronder er gebruik gemaakt mag worden van de locaties. Als er een concreet plan voor windturbines ontstaat zal dat – naast de nationale en provinciale regels- ook aan de gemeentelijke spelregels moeten voldoen.

De vraag die we aan de deelnemers van het participatieproces voorleggen is:

Als iemand (een ontwikkelaar of een energiecoöperatie) met een plan komt voor grote windmolens langs het Noordzeekanaal, aan welke spelregels moeten gemeente Zaanstad en deze initiatiefnemer zich dan houden?

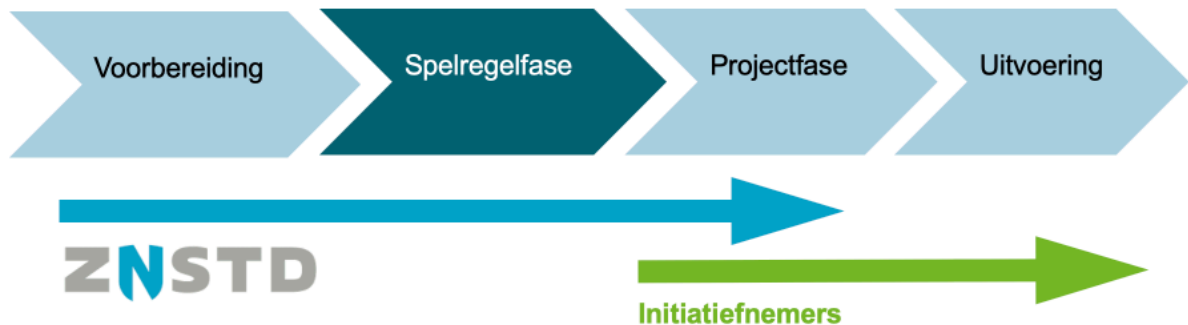

Figuur 1: Het zoekgebied ligt langs het Noordzeekanaal en omvat het gebied van industriegebied Westerspoor tot aan de gemeentegrens met Beverwijk. De grens van het zoekgebied volgt grofweg de breedte van de industriegebieden Westerspoor en HoogTij en de grens van de afvalstort bij Nauerna. Deze lijn is ook doorgetrokken richting Beverwijk. Het zoekgebied bestaat uit een blauwe deel waar de gemeente alleen naar de mogelijkheden voor windenergie zoekt en een groene deel waar de gemeente naar zon op land en windenergie kijkt. De gearceerde gebieden op dit kaartje zijn de zoekgebieden voor zon- en windenergie van de buurgemeenten.

NB: waar in dit document wordt gesproken over het zoekgebied voor windenergie, bedoelen we zowel het groene als het blauwe deel

1.1 Rollen en verantwoordelijkheden

- Gemeente Zaanstad is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de mogelijke plekken, het onderzoek naar de mogelijke effecten (op hoofdlijnen) van windturbines op deze plekken en het vastleggen van de spelregels in de spelregelfase. In dit participatieplan stelt ze kaders voor het participatieproces over de spelregels.
- Als er een concreet plan voor windenergie ontstaat dat voldoet aan de spelregels, is de initiatiefnemer verantwoordelijk voor de participatie over dit concrete project. De gemeente blijft in deze fase actief betrokken om te beoordelen of wordt voldaan aan de spelregels en het Zaans Participatie Protocol.

Figuur 2: de hoofdverantwoordelijkheid voor de participatie verschuift van de gemeente naar initiatiefnemers als er een concreet project voor windenergie is.

1.2 Relatie met het Zaans Participatieprotocol

Onder de Omgevingswet ligt de hoofdverantwoordelijkheid voor concrete projecten bij initiatiefnemers. De gemeente heeft hiervoor een Zaans Participatieprotocol¹ ontwikkeld en verlangt dat initiatiefnemers met een goed participatieplan komen om daar invulling aan te geven. Mogelijk dat er in de spelregels nog aanvullende randvoorwaarden worden opgenomen over de procesparticipatie bij een concreet windenergieproject.

De gemeente blijft in de projectfase actief betrokken om te beoordelen of wordt voldaan aan de spelregels en het Zaans Participatieprotocol. Ze blijft nauwgezet meekijken of het participatieplan op de afgesproken manier wordt uitgevoerd. Door als gemeente in de spelregelfase een goede basis neer te leggen, kunnen initiatiefnemers verder werken in de opgebouwde structuur en relaties in het gebied.

¹ <https://www.zaanstad.nl/mozard/document/docnr/9319740/bijlage%20-%20participatieprotocol>

2 Doel van de participatie

De kern van onze participatie is om in samenspraak met de belanghebbenden te werken aan het onderzoek naar mogelijke plekken, de effecten op hoofdlijnen en de spelregels voor het Zaanse zoekgebied windenergie. De basis hiervoor is dat er bij de deelnemers aan het participatieproces ook die bereidheid is én dat we dat kunnen doen in een open en respectvolle dialoog. Op basis hiervan verbinden we de volgende doelen aan het participatieproces:

- Het verrijken van het onderzoek en de spelregels met kennis en ervaring vanuit de belanghebbenden;
- Voldoende inzicht in de belangen, zodat een zorgvuldige belangenafweging gemaakt kan worden in het bestuurlijk besluitvormingsproces;
- Bijdragen aan de kennis en inzicht over klimaatverandering en de energietransitie;
- Het vergroten van het begrip voor de verschillende standpunten en onderliggende belangen.

Participatie betekent dat alle belangen op tafel komen

De ervaring leert inmiddels dat er rond het thema windenergie verschillende meningen leven. Deze variëren van: klimaatverandering als gegeven afwijzen, windenergie op land niet nodig te vinden, zorgen om gezondheidsrisico's tot voorstander zijn van het versnellen van de energietransitie of willen verdienen aan duurzame energie. Participatie heeft als doel om alle belangen op tafel te krijgen, zodat de gemeenteraad een afgewogen besluit kan nemen. Meedoen betekent daarom niet dat je altijd je zin krijgt. Het is ook belangrijk dat het een besluit is, waarbij alle belangen gekend zijn. We willen dus dat alle betrokkenen gehoord worden en alle belangen kunnen worden meegenomen bij de afweging door het bestuur.

3 Reikwijdte en kaders participatieplan

3.1 Reikwijdte

Waar gaat dit participatieplan over?

- Het onderzoek naar de mogelijke plekken voor windenergie in het Zaanse zoekgebied voor windenergie (zowel groen als het blauwe gebied) langs het Noordzeekanaal. De begrenzing van het zoekgebied is vastgelegd in de Regionale Energiestrategie Noord Holland Zuid (RES NHZ). We kijken in het zoekgebied en hooguit op of net over de grens.
- Het onderzoek op hoofdlijnen naar de effecten voor natuur, landschap, geluid en slagschaduw, als op de mogelijke plekken windturbines worden gebouwd.
- Het opstellen van gemeentelijke spelregels voor windenergie in het Zaanse zoekgebied voor windenergie langs het Noordzeekanaal.

Waar gaat dit participatieplan niet over?

- Nieuwe zoekgebieden voor windenergie buiten het Zaanse zoekgebied voor windenergie (zowel het groene als het blauwe gebied). Als zich nieuwe zoekgebieden voordoen, vindt hierover besluitvorming plaats in de volgende versies van de Regionale Energiestrategieën.
- Projecten voor zonne-energie, ook als ze in het zoekgebied vallen. Indien zich zonne-energieprojecten voordoen in het windzoekgebied, wordt er wel afgestemd.
- Alternatieven voor windenergie in het Zaanse zoekgebied (zoals kernenergie, windenergie op zee of windenergie bij de buurgemeenten).
- Afstemming over andere zoekgebieden aan de gemeentegrens. Deze afstemming vindt in RES-verband plaats.
- De uitwerking gaat niet over de plaatsing van zgn. microturbines (maximaal 40 meter hoog)

3.2 Kaders

Uitgangspunten uit de startnotitie

- Spelregels zijn aanvullend aan op provinciale en nationale landelijke regels voor windenergie.
- We kijken naar bijdrage aan de klimaatdoelen
- Belanghebbenden worden zo veel mogelijk betrokken bij een project (proces en financieel). De mate van participatie beschrijven we in paragraaf 5.
- Als er een project komt, is er 1 totaalplan voor het hele zoekgebied. Dat plan mag uit deel-plannen bestaan.
- Als er een project komt, dan gaat Zaanstad uit van de nieuwe landelijke milieunormen (naar verwachting in concept bekend in de herfst van 2023)
- Binnen het onderzoek naar de mogelijkheden staat de gezondheid van de inwoners centraal
- De gemeenteraad neemt het besluit over de spelregels op basis van een belangenafweging

Beleidsruimte

De spelregels gaan straks – naar verwachting - over:

- het aantal turbines en de gewenste ruimtelijke samenhang (een lijn of een cluster)
- de vraag of het westelijk deel van het zoekgebied (en daarmee ook de belanghebbenden in dit gebied) nog betrokken moet worden bij de ontwikkeling van een windplan in het zoekgebied of dat dat evt. later aan de orde komt
- de participatiemogelijkheden voor omwonenden. Hoe willen we dat omwonenden bij een concreet windproject worden betrokken en hoe realiseren we lokaal eigenaarschap?
- de tijdsduur van een af te geven vergunning (bijv. 10 of 25 jaar, tot het gebied herontwikkeld wordt)

Bijdrage aan een democratisch proces

We vinden het belangrijk dat het participatieproces bijdraagt aan de democratische besluitvorming in de gemeenteraad. Het proces moet dan ook democratisch ingericht zijn. Bij de participatie voor het opstellen van de spelregels is dat ons uitgangspunt en doen we dat als volgt:

- Alle belanghebbenden worden uitgenodigd voor het participatieproces.
- We zorgen dat het proces voor iedereen toegankelijk is: iedereen kan meedoen en wordt voldoende toegerust om mee te doen.
- De uitkomst van het participatietraject wordt gedeeld met de deelnemers, alle belanghebbenden en bestuurders

Aanvullende aandachtspunten die naar voren kwamen uit de startbijeenkomsten

In mei 2023 zijn er startbijeenkomsten georganiseerd over de uitwerking van het zoekgebied windenergie. Onderstaand is de opbrengst van ca. 150 bezoekers samengevat.

Geluid, slagschaduw en gezondheid

1. Er is al zoveel overlast, zoals van Hoogtij, de haventerminal, verkeer en andere windturbines. Omwonenden maken zich zorgen om geluid, slagschaduw en gezondheid als er ook nog Zaanse windturbines bijkomen.
2. Ga meten, handhaven en zorg voor een meldpunt. Baseer je niet op berekeningen.
3. Hoe zit het precies met de landelijke milieunormen? Wanneer komen ze en hoe kan je nu al aan spelregels werken als je er nog niets over weet?
4. Houd ook rekening met woonbootbewoners en de gevangenis.
5. Een aantal deelnemers geeft aan geen last te hebben van de bestaande turbines in het gebied. Anderen hebben er wel last van.

Participatie (proces en financieel)

1. Deelnemers zijn participatie-moe, hebben slechte ervaringen met de gemeente/ overheid en vragen om omwonenden serieus te nemen: "Doe écht iets met de input."
2. Deelnemers ervaren een kloof tussen politiek en samenleving. Als er raadsleden aanwezig waren bij de bijeenkomst, dan werd dit gewaardeerd. Bij afwezigheid werden ze gemist.
3. Financiële participatie is belangrijk, coöperaties moeten het voortouw nemen.

Nut, noodzaak en alternatieven

1. Kunnen de windturbines niet op zee, bij de buurgemeenten of in andere zoekgebieden in Zaanstad?
2. Liever zon op dak (van de industrie), kerncentrale(s), kleine windturbines, horizontale windturbines, energiebesparing en waterstof
3. Er komt al een zonnepark bij Nauerna, dat is toch genoeg?
4. Een aantal deelnemers vindt zon op land mooier en anderen weer lelijker
5. Wat doet de gemeente op het gebied van klimaatverandering? Hoe ziet het totaalplaatje er uit?

Natuur, landschap en cultuurhistorie

1. Maak visualisaties
2. Een aantal deelnemers vinden windturbines horizonvervuiling, anderen weer niet.
3. Stem de opstelling af met de windturbines in Amsterdam, Beverwijk en Velsen
4. Houd rekening met flora en fauna (vleermuizen vogels, natuurgebieden, groenbuffers bij HoogTij en langs het Noordzeekanaal vanaf pont Buitenhuizen naar het westen)
5. Denk aan de (hinderlijke) obstakelverlichting ('s nachts?)
6. Bedenk dat een deel van het zoekgebied is aangewezen als landschappelijk waardevol gebied en/of UNESCO erfgoed

Andere opmerkingen

1. Werk samen met de buurgemeenten
2. Waar zit nu precies de ruimte in het gebied? Maak het concreet.
3. Hoe zit het met de net-infrastructuur? Kunnen de windturbines wel aangesloten? Komen er ook transformatorstations?
4. Houd ook rekening met de economische belangen/spelruimte voor ondernemers.
5. Het is niet meer fijn recreëren met windturbines

In het hoofdverslag² van de startbijeenkomsten is opgenomen wat de gemeente met de input gaat doen. Voor het participatieproces over het onderzoek, effecten en de spelregels zijn de volgende aanvullende aandachtspunten belangrijk:

- We betrekken ook de woonbootbewoners uit de omgeving
- We gebruiken waar mogelijk plaatjes en visualisaties
- Als we een kaart van het zoekgebied gebruiken, zorgen we ook voor een beschrijving van het zoekgebied, zodat je je beter kan oriënteren.
- We koppelen terug over de uitkomsten van het participatieproces, zodat duidelijk is wat er met de input van deelnemers is gebeurd. Ook als zaken niet zijn overgenomen.
- We blijven raadsleden uitnodigen voor bijeenkomsten in de omgeving en benadrukken dat hun aanwezigheid gewenst is.
- Zowel het onderzoek als de spelregels stemmen we af met de buurgemeenten, hoogheemraadschap en provincie.
- We vragen energie-coöperaties of ze willen helpen bij het vormgeven van de spelregels over financiële participatie
- We stemmen af met de buurgemeenten en de netbeheerder

Met het toepassen van deze suggesties willen we recht doen aan de inbreng van de omgeving voor het vervolgproces.

3.3 Planning

Dit participatieplan voor de spelregels begint na de startbijeenkomsten en eindigt nadat de gemeenteraad de spelregels voor windenergie heeft vastgesteld.

Participatiestappen	Doel
Startbijeenkomst (mei 2023)	Kennismaken, informeren over besluitvorming tot nu toe en vervolgproces. Tijdens deze bijeenkomst is het mogelijk je op te geven voor de klankbordgroep
Inventariseren	Feitelijke informatie over het gebied en gespreksonderwerpen inventariseren. Wat is belangrijk voor de stakeholders? Klopt de feitelijke informatie die de gemeente heeft over het gebied?
Verdiepen per thema	Wat speelt er per thema (zie paragraaf 5)? en op welke manier is het belangrijk voor de spelregels? Gaat de gemeente er ook over?
Inhoudsopgave en essentie	De inhoudsopgave en essentie per thema leggen we nog een keer voor aan de belanghebbenden voordat de spelregels worden uitgewerkt.
Concept spelregels	Het college stelt de concept-spelregels vast en vraagt hierover advies aan de klankbordgroep en de raadscommissie voordat ze formeel ter inzage worden gelegd.
Concept spelregels ter inzage	Iedereen kan zienswijzen indienen tegen de concept-spelregels
Vaststellen spelregels	De gemeenteraad stelt de definitieve spelregels vast en betreft daarbij de ingediende zienswijzen.

4 Wie zijn de deelnemers van het participatieproces?

- Omwonenden, bedrijven en instellingen in het zoekgebied (waaronder ook de woonbootbewoners)
- Omwonenden, bedrijven en instellingen tot 2 kilometer buiten het zoekgebied (ook in aangrenzende gemeenten)
- Omwonenden, bedrijven en instellingen Zaanstad breed
- Jongeren in en om het zoekgebied
- Belangenorganisaties en overlegpartners (denk aan NMF, Kontaktmilieubeheer Zaanstreek, hoogheemraadschap, Vogelbeschermingswacht, bewoners- en dorpsverenigingen, volkstuintenverenigingen, het recreatieschap, vereniging Zaans Erfgoed, de GGD, bedrijvenverenigingen HoogTij en OVZZ en Liander)
- Geïnteresseerde initiatiefnemers (waaronder de Zaanse energiecoöperaties)
- Aangrenzende gemeenten en mede-overheden (Velsen, Beverwijk, Haarlemmermeer, Amsterdam, provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat en het hoogheemraadschap)

5 Onderwerpen in het proces en de mate van invloed

Het participatieniveau verschilt per onderwerp. Bij sommige onderwerpen ligt de situatie al vast (zoals de redenen waarom er een zoekgebied is aangewezen). In andere gevallen kunnen we met lokale kennis en voorkeuren de kaders versterken (zoals de wensen over financiële participatie). Hieronder is een lijst opgenomen met het participatieniveau volgens de Zaanse participatieladder bij de onderwerpen.

Onderwerpen	Participatieniveau
In beeld brengen feitelijke situatie zoekgebied	Adviseren
Totstandkoming zoekgebied	Informeren
Energieopgave gemeente, regio en nationaal	Informeren
Landschap en cultuurhistorie	Raadplegen
Gezondheid, slagschaduw en geluid	Raadplegen
Natuur	Raadplegen
Financiële participatie	Adviseren
Proces participatie	Adviseren
Bevoegd gezag	Informeren
Netinfra	Informeren

	De formele indeling	Gemeentelijk perspectief	Deelnemers perspectief
Weet mee!	Informeren	Ik zorg ervoor dat de informatie helder en aantrekkelijk is en de doelgroep bereikt.	Ik weet nu hoe het zit.
Geef mee!	Raadplegen	Ik luister naar wat mensen vinden en kijk wat ik daarvan kan meenemen	Ik heb gezegd wat ik ervan vind
Denk mee!	Adviseren	Ik luister goed naar advies en weeg dit advies zorgvuldig mee in mijn afweging	Ik heb een inhoudelijke bijdrage geleverd.
Doe mee!	Coproduceren	Ik zorg voor een goed proces, en de oplossing bedenken we samen.	Ik heb samen met anderen gewerkt aan een oplossing
Bepaal mee!	Meebeslissen	Het is een gezamenlijk besluit	Het is ook mijn beslissing
Doe het zelf!	Faciliteren	Ik stimuleer bepaalde activiteiten, maar geen eigenaar.	Ik word op weg geholpen maar ik voer het zelf uit (ik ben zelf aan zet/eigenaar)

6 Participatiemomenten

Wanneer	Wat	Voor wie?	Participatieniveau
Mei 2023	Startbijeenkomsten: wat speelt er in het gebied en wat vindt u belangrijk bij de uitwerking van het zoekgebied? Deze hebben in mei 2023 plaatsgevonden	Iedereen	Raadplegen
Juni 2023	Bijeenkomst 1 Klankbordgroep: kennis maken	Klankbordgroep	Adviseren
Juli 2023	Bijeenkomst 2 Klankbordgroep: mogelijke plekken	Klankbordgroep	Adviseren
September 2023	Bijeenkomst 3 Klankbordgroep: gezondheid	Klankbordgroep	Adviseren
Oktober 2023	Bijeenkomst 4 Klankbordgroep : effecten op hoofdlijnen	Klankbordgroep	Adviseren
November 2023	Webinar en in gesprek met experts <ul style="list-style-type: none"> ☐ over mogelijke plekken ☐ over de effecten op hoofdlijnen als de plekken benut worden (geluid, slagschaduw, gezondheid, landschap en natuur) 	Iedereen	Raadplegen en informeren
November 2023	Bijeenkomst 5 Klankbordgroep: financiële participatie en inhoudsopgave spelregels	Klankbordgroep	Adviseren
November/ december	Dialogo (financiële) participatie	Iedereen	Adviseren
November/ December	1 of 2 fysieke advies-bijeenkomsten over het onderzoek, effecten en spelregels	Jongeren 15-25 jaar	Adviseren
December 2023	Inhoudsopgave en essentie van de spelregels voorleggen per email	Belangengroepen, Overlegpartners en mede-overheden	Adviseren
December/januari	College legt concept-spelregels vast		
December/januari	Gezamenlijke bijeenkomst (6) tussen raad en klankbordgroep over concept-spelregels	Klankbordgroep en Raadsleden	Adviseren
Begin 2024	Concept-spelregels ter inzage	Iedereen	Zienswijze indienen
Maart/april 2024	Vaststellen spelregels door gemeenteraad		

Klankbordgroep

Voor de spelregels voor windenergie vraagt de gemeente advies aan de klankbordgroep 'Windenergie in Zaanstad'. Tijdens en na de startbijeenkomsten in 2023 konden belanghebbenden zich aanmelden voor deze groep. Bij de samenstelling van de klankbordgroep hebben we geprobeerd een zo divers mogelijke groep samen te stellen, zodat alle belangen op tafel komen.

De vaste groep van totaal 13 personen is een mix van bewoners, ondernemers, belangenorganisaties (zoals voor natuur), en personen met plannen voor het plaatsen van een windturbine (een ontwikkelaar en energiecoöperatie). Naast verschillen in rol/belang keken we bij de samenstelling naar verdeling over het gebied. De klankbordgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. De vraag die we samen voor het eind van het jaar gaan beantwoorden, luidt: *Als iemand (een ontwikkelaar of een energiecoöperatie) met een plan komt voor grote windmolens langs het Noordzeekanaal, aan welke spelregels moeten gemeente Zaanstad en deze initiatiefnemer zich dan houden?*

Medeoverheden

Gemeente Zaanstad informeert haar buurgemeenten ca. 1x per maand over de voortgang van het Zaanse windenergie-dossier. Ook stemmen de gemeenten de communicatie af, zodat ook inwoners uit de buurgemeenten in de buurt van het zoekgebied tijdig worden geïnformeerd en betrokken.

Gemeenteraad

De gemeenteraad wordt op de hoogte gehouden met een zogenoemde raadsinformatiebrief en nodigen we uit voor alle bijeenkomsten. Als het college de concept-spelregels heeft vastgelegd wordt de gemeenteraad (samen met de klankbordgroep) om een advies gevraagd voordat ze voor iedereen ter inzage worden gelegd.

7 Communicatie

De gemeente informeert alle belanghebbenden over de inhoud en de voortgang van het participatieproces. Daarbij maken we gebruik van de volgende (gemeentelijke) communicatiemiddelen

- Digitale nieuwsbrieven 'NieuwZaansKlimaat'
- Specifieke nieuwsmailing over het Zaanse zoekgebied windenergie³
- Met fysieke huis-aan-huisbrieven in en om het zoekgebied kondigden we de behandeling van de startnotitie in de raad aan, en ook de startbijeenkomsten in mei 2023. Daarna gingen we aangekondigd over op digitale nieuwsbrieven
- Social media: Facebook, Instagram en X (voorheen Twitter)
- Website: <https://nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl/opgave/zon-windenergie>
- Artikelen in Zaanstad Journaal
- Raadsinformatiebrieven

³ Inschrijven via <https://nieuwzaansklimaat.zaanstad.nl/opgave/zon-windenergie>